

Krzysztof Solecki

Samorząd terytorialny w procesie rozwoju przedsiębiorczości

Acta Scientifica Academiae Ostroviensis. Sectio A, Nauki Humanistyczne, Społeczne i Techniczne 6 (2), 225-237

2015

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KRZYSZTOF SOLECKI

SAMORZĄD TERYTORIALNY W PROCESIE ROZWOJU PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

LOCAL GOVERNMENT IN DEVELOPMENT OF ENTERPRISE

Streszczenie: W artykule przedstawiono zjawisko przedsiębiorczości oraz możliwości władz lokalnych w podejmowaniu określonych działań na rzecz jej rozwoju. Wskazano także istnienie potencjalnych obszarów usprawnień oraz zmian w lokalnej polityce.

Abstract: This article presents the phenomenon of entrepreneurship and what kind of capabilities the local government has in making decisions important for its development. Moreover, the work also shows the existence of potential areas of development and changes in local government that have occurred.

Słowa kluczowe: samorząd terytorialny, przedsiębiorczość, rozwój lokalny, innowacyjność, działalność gospodarcza

Key words: local government, entrepreneurship, local development, innovation, economic activity

Received: 06.2015

Accepted: 08.2015

WSTĘP

Zależność jaka występuje pomiędzy dobrobytem społeczeństwa, a rozwojem przedsiębiorczości nie podlega jakimkolwiek dyskusjom, czy też wątpliwościom.

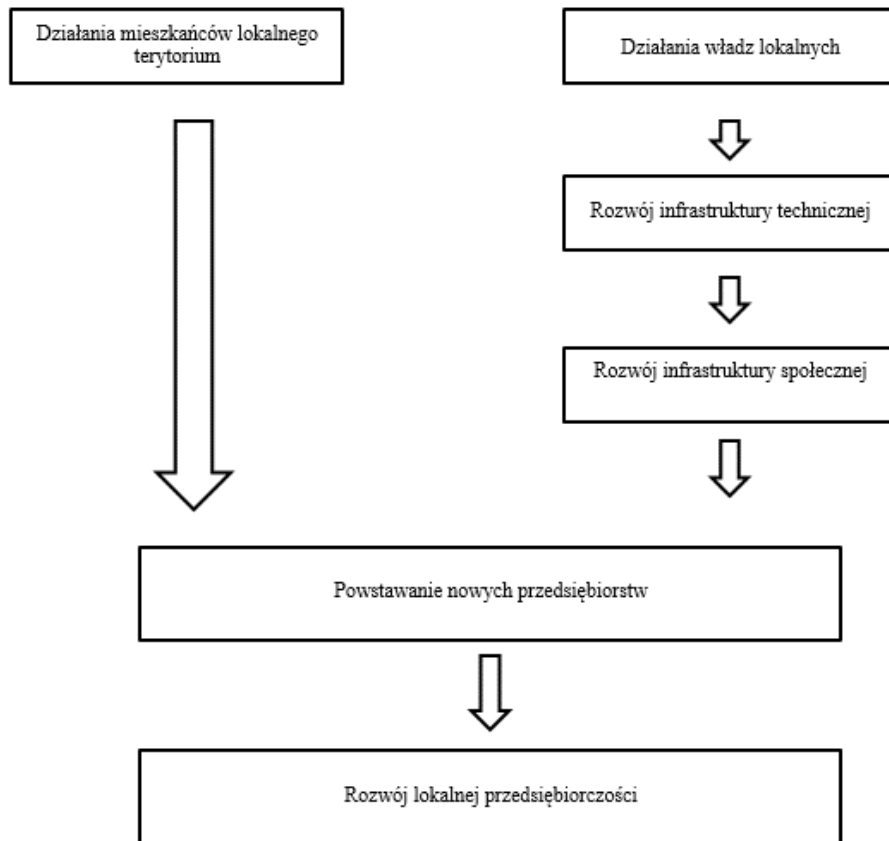
Zabieganie o rozwój podmiotów gospodarczych, stymulowanie oraz wpływanie na rozwój przedsiębiorczości, stały się podstawowymi zadaniami lokalnych samorządów. Wspieranie przedsiębiorczości należy zaliczyć do priorytetów administracji publicznej, samorządu, instytucji, otoczenia biznesu, czy też przedsiębiorcy, wykazują oraz większe zainteresowanie wolą wzajemnej współpracy, mimo iż każdej z grup przyświeca inny cel oraz inne środki.

Celem artykułu jest zaprezentowanie działań samorządu terytorialnego w zakresie wspierania przedsiębiorczości w trójstopniowym podziale władzy.

PRZEDSIĘBIORCZOŚĆ JAKO ELEMENT EKONOMICZNY

Przedsiębiorczość jest bardzo mocno powiązana z kreatywnością, co ułatwia podmiotom gospodarczym wykorzystanie szans i możliwości. Wsparcie przedsiębiorczości nie jest procesem prostym, osiągnięcie pozytywnych, znaczących rezultatów, nie ma też charakteru automatycznego. Z punktu widzenia gospodarki samorządowej, duże znaczenie ma drobna przedsiębiorczość. Wsparcie przedsiębiorczości jest zadaniem realizowanym na poziomie państwa i regionu.

Swoje zainteresowania przedsiębiorczością zapoczątkował w 1942 r. Joseph Schumpeter, który ogłosił, że główną funkcją przedsiębiorcy jest „reformowanie lub rewolucjonizowanie procesów produkcyjnych poprzez wykorzystanie niewypróbowanych możliwości technologicznych, których efektem jest wytwarzanie dóbr nowych lub istniejących, ale w nowy, niespotykany dotąd sposób”.

Rys. 1 Działania i podmioty mające wpływ na rozwój lokalnej przedsiębiorczości
Źródło: M.A. Saar, 2011, s. 11.

W międzynarodowej i krajowej literaturze ekonomicznej, a także regionalistyce poświęca się wiele uwagi terytorialnym aspektom przedsiębiorczości, a także kreatywności gospodarczej w dużej mierze opartej nie tylko na wiedzy, ale atrakcyjności lokalizacyjnej. Nie bez znaczenia pozostaje ścisły związek powiązań pomiędzy innowacyjnością a przedsiębiorczością. Innowacyjność odgrywa kluczową rolę w rozwoju gospodarki opartej przede wszystkim na wiedzy.

Zdarza się, że przedsiębiorczość postrzegana jest jako cecha przyrodzona lub nabyta w otoczeniu (środowisku), a w mniejszym stopniu jako nabyta wiedza ekonomiczna. Należy więc sądzić, iż przedsiębiorczość powinno się rozumieć nie tylko jako element, czynnik produkcji, ale jako społeczną wartość.

Uznaje się ją jako przewagę konkurencyjnych jednostek, które odniosły sukces w życiu zawodowym, osobistym i funkcjonują na rynku jako liderzy. To w pewnym sensie wrodzona dyspozycyjność psychiczna, a w większym stopniu w wyniku nauki, nabyta umiejętność w trudnym, konkurencyjnym otoczeniu.

Z kolei innowacyjność jest procesem wynikającym z przekształcenia w nowe koncepcje w celu wdrażania ich w praktyce. Państwa, które dążą do zwiększenia innowacyjności, wyszukują różne drogi, których punktem docelowym będzie różnorodność innowacji. Nie bez znaczenia pozostaje fakt inwestycji w rozwój nauki, uczelni w rozwój wiedzy, a także w sektor badawczo rozwojowy, który z całą pewnością w określonym czasie przyniesie oczekiwane rezultaty.

Inną metodą może się okazać import nowej wiedzy w postaci patentów, a także licencji oraz usług technicznych, czy też nowych technologii materialnych [Makieła 2013, 9-11]. Duże znaczenie w procesie innowacyjności i przedsiębiorczości odgrywa samorząd terytorialny, który bez wątplenia stymuluje wszystkie procesy, mające istotny wpływ na rozwój lokalnej przedsiębiorczości, która w perspektywie odgrywa znaczącą rolę dla regionów, a także dla państwa.

Przedsiębiorczość z natury rzeczy najlepiej rozwija się tam, gdzie występuje demokracja. Sama idea demokracji zrodziła się w starożytnej Grecji i nie jest jedynym wyznacznikiem istnienia przedsiębiorczości, ale bez wątplenia tam, gdzie panuje system autokratyczny, względnie totalitarny, gdzie państwo ma wpływ na życie społeczne i gospodarcze. Trudno doszukiwać się tworzenia własnego majątku i zakładania własnych firm. Doświadczenia w różnych krajach pokazują, że rozwój ekonomiczny, administracja lokalna i wszelkiego rodzaju instytucje funkcjonują lepiej w regionach o większej świadomości obywatelskiej.

Od zawsze zauważalne było jak określone grupy zabiegały o swoje interesy, musiały wykazywać się przedsiębiorczością, a niejednokrotnie przebiegłością, by móc przetrwać. Była to z pewnością samoorganizacja miejscowego środowiska. Był to na swój sposób początek przedsiębiorczości, a także samorządu [Saar 2011, 9]. Powołując się na Europejską Kartę Samorządu Terytorialnego, która została przyjęta w 1985 r. „Samorząd terytorialny oznacza prawo i zdolność społeczności lokalnych, w granicach określonych prawem, do kierowania i zarządzania zasadniczą częścią spraw publicznych, na ich własną odpowiedzialność oraz w interesie ich mieszkańców” [Europejska Karta ..., art. 3].

W teraźniejszych systemach władzy państw demokratycznych standardem powszechnie obowiązującym jest uznanie władz samorządowych, jako integralnego elementu władz publicznych. Wynika to z faktu, iż władze te z natury rzeczy przyjmują część funkcji realizowanych przez władze państwowe. Odnosi się to zarówno do funkcji o charakterze typowo publicznym, jak i funkcji społecznych oraz gospodarczych. Realizacja tych zadań przez władze samorządowe wymaga jednak określonych środków finansowych.

Poszukując możliwości zwiększenia dochodów własnych, a także wzmocnienia ich wpływu na działalność ekonomiczną, terenu danej jednostki, należy pójść w kierunku rozszerzania różnych form gospodarczej działalności samorządu. Kierunek ten zgodny jest z ogólnymi trendami światowymi, w celu zwiększenia efektywności gospodarowania lokalnego i zaspokajania potrzeb terenu [Gail 1993, 187]. Z ekonomicznego punktu widzenia przedsiębiorczość jest obok kapitału pracy, ziemi jednym z czynników wytwórczych [Makiela 2013, 25]. Przedsiębiorcze działania, polegają na organizowaniu zasobów kapitałowych, w celu realizacji określonych projektów, a także uzyskania korzyści [Dziekański 2015, Dziekański 2014].

Tak teoretyczne, jak i empiryczne doświadczenia dowodzą, iż decentralizacja jest ważnym instrumentem poprawy efektywności gospodarowania środkami publicznymi.

Przesłanki mające wpływ na decentralizację:

- skuteczniejsze rozpoznanie potrzeb społeczności lokalnych szansą trafniejszej alokacji środków,
- nadzór nad wydatkami środków publicznych,
- przekazanie przez państwo część swoich uprawnień na szczebel lokalny,
- zwiększenie efektywności działania w kwestiach strategicznych,
- konieczność dofinansowania struktur terytorialnych dla standardów Unii Europejskiej, a co za tym idzie, wypracowanie przez nią mechanizmów wspierania inicjatyw lokalnych oraz współpracy ponadgranicznej [Ziółkowska 2000, 210].

ISTOTA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ

Działalność gospodarcza ma na celu zaspokojenie potrzeb człowieka. Kategoria ludzkich potrzeb stanowi element centralny teorii ekonomii oraz pierwotny motyw aktywności gospodarczej człowieka. Potrzeby ludzkie w tym zakresie są przedmiotem zainteresowania nie tylko samej teorii ekonomii, lecz także psychologii, filozofii, socjologii. Wynika to z różnorodności charakteru potrzeb ludzkich, systemów wartości, którymi sugerują się ludzie przy zaspokajaniu własnych pragnień i ich sposobów.

Przyczyny tegoż zaspokajania są liczne i mają zróżnicowany charakter. Mając na uwadze chęć do zdobywania wiedzy, kwalifikacji oraz potrzebę pracy, umiejętność osiągania dochodów oraz gospodarowania tymi dochodami, oszczędzania, inwestowanie.

Znaczący wpływ na poziom zaspokajania ludzkich potrzeb ma państwo, a także władze samorządowe. Wynika to z naturalnych cech tych potrzeb, jak też świadomej polityki, prowadzonej przez władze publiczne. Zaspokajanie potrzeb ludzkich, zbiorowych, wymaga nakładów kapitałowych i bieżących. Oznacza to, iż w warunkach gospodarki rynkowej, pieniężnej, konieczne są fundusze na sfinansowanie zaspokajania procesu tych potrzeb. Biorąc pod uwagę, że władze publiczne nie mają w zasadzie możliwości tworzenia dochodów na sfinansowanie procesów gospodarczych, związanych z zaspokajaniem potrzeb zbiorowych, zmuszone są ściągać do własnej kasy inne podmioty, głównie gospodarstwa domowe, przedsiębiorstwa.

Istotną rzeczą, o której należy wspomnieć, jest tzw. dobro publiczne. To właśnie istnienie tego rodzaju dobra ma szczególne znaczenie przy gromadzeniu funduszy publicznych, niezbędnych do finansowania procesów tworzenia tychże dóbr publicznych, takich jak: budowa dróg, portów morskich, lotnisk, infrastruktury.

Nie należy też zapomnieć o istnieniu dobra społecznego. Przesłankami tworzenia tego dobra jest z kolei umożliwienie konsumpcji przez obywateli, których dochody indywidualne mogłyby uniemożliwić, względnie ograniczyć ich nabycie. Do typowych dóbr społecznych należy ochrona zdrowia i edukacja [Owsiak 2000, 20-26].

Dobra te, to takie, które z określonych względów mogą być dobrami prywatnymi. Podsumowując, można jednoznacznie stwierdzić, iż dobra publiczne są zawsze finansowane z funduszy publicznych, dobra społeczne natomiast mogą być finansowane w całości lub w części z funduszy publicznych. Z powyższego wynika zatem, że dla zaspokojenia każdego z dóbr, jak również potrzeb samorządu, niezbędne są środki finansowe. Aby samorząd je pozyskał, konieczna jest między innymi współpraca gmin z podmiotami gospodarczymi. Nie wystarczy tylko współpraca z administracją rządową lub jednostkami samorządu terytorialnego.

Trójstopniowy podział władzy: gmina, powiat, województwo, mogą mieć wpływ na lokalną przedsiębiorczość, poprzez wszelkiego rodzaju oddziaływanie na czynniki społeczne, tj. poziom wykształcenia, obyczaje, wartości etyczne oraz uwarunkowania fizyczne. Są to: ceny gruntów, stan uzbrojenia terenów w infrastrukturę, połączenia komunikacyjne, lokalny transport, systemy oczyszczania miasta, dostępność mieszkań, regulowanie stawek czynszów, a także walory środowiskowe. Rozwój lokalnych gałęzi gospodarczych, ma istotny wpływ na życie oraz rolę ich mieszkańców. Uzyskane dochody z rozwoju przedsiębiorczości, tworzeniu miejsc pracy, kształtują popyt na dobra konsumpcyjne. Popyt zaś jest stymulatorem produkcji dóbr i usług.

Biorąc pod uwagę najniższy szczebel samorządu, czyli gminę, to rada gminy decyduje o kierunkach zagospodarowania przestrzennego, jak również uchwała wszelkiego rodzaju programy gospodarcze, co jest niezbędną wskazówką dla przedsiębiorców, czy w danej gminie należy rozwijać działalność gospodarczą. Powiaty są większymi jednostkami terytorialnymi od gmin. W skład powiatu wchodzi zwykle kilka gmin. Nie pozostaje to bez znaczenia dla władz powiatu, zarządu, jak i rady powiatu, by na tym szczeblu, koordynować i stymulować działaniami koordynującymi wszelkiego rodzaju przedsięwzięcia w poszczególnych gminach. Do zadań powiatu również należy przeciwdziałanie bezrobociu i aktywizacji lokalnego rynku pracy. Rada powiatu ma obowiązek uchwalenia powiatowego programu przeciwdziałania bezrobociu oraz aktywizacji lokalnego rynku pracy.

W trójstopniowym podziale terytorialnym państwa województwo jest największą jednostką samorządową, jednocześnie stanowi jednostkę o charakterze regionalnym. Jest to swoistego rodzaju terytorium. Gmina i powiat

realizują zadania wobec społeczności lokalnej, natomiast województwo jest koordynatorem oraz tym, który poprzez swoje zadania wprowadza dynamikę w życie gospodarcze i społeczne.

Wpływ samorządu wojewódzkiego powinien koncentrować się na działaniach, ułatwiających dostęp przedsiębiorcom do informacji gospodarczej: doradztwo, źródła finansowania, promocja. Samorząd województwa zobligowany jest ustawowo do wykonywania zadań, związanych z rozwojem regionalnym na obszarze województwa [Saar 2011, 25-28].

SAMORZĄD JAKO STYMULATOR PRZEDSIĘBIORCZOŚCI

Samorządom powinno zależeć na utrzymaniu i podejmowaniu, a także stwarzaniu rozwoju współpracy z różnymi podmiotami. Współpraca taka powinna się odbywać na różnych płaszczyznach. Biorąc pod uwagę punkt widzenia rozwoju samorządu, obecność na jego terenie, różnych podmiotów prowadzących działalność gospodarczą, jest niezwykle pożądana. Daje przede wszystkim miejsca pracy dla mieszkańców lokalnej społeczności, a co za tym idzie, pozyskiwanie środków niezbędnych do zaspokajania potrzeb życiowych. Jednocześnie pozwala podnieść status materialny, a także poziom życia. Nie bez znaczenia pozostaje fakt, iż ma to wpływ, na wielkość poziomu budżetu danej jednostki. Uzyskane są w ten sposób wpływy w postaci podatku od działalności gospodarczej osób fizycznych oraz udziałów w podatku dochodowym od osób fizycznych i prawnych. Mając powyższe na względzie, współpraca powinna przebiegać w kierunku zapewnienia jak najlepszych warunków firmom już istniejącym, jak i tym, które chcą na danym terenie lokować swoją działalność gospodarczą.

Władze samorządowe, które działają na obszarze danej gminy, mają szereg instrumentów niezbędnych do zastosowania przy tworzeniu dogodnych warunków dla podmiotów gospodarczych. Są to między innymi: mechanizmy finansowe, np. zastosowanie ulg i preferencji dla początkujących firm, upraszczanie procedur, skracanie do minimum czasu oczekiwania na wymagane decyzje, umiejętne aktywizowanie oraz współpraca z innymi podmiotami, a także wytworzenie właściwego klimatu, podejmowanie działań, zmierzających do tworzenia i rozwoju właściwego kapitału ludzkiego na danym terytorium. W tym konkretnym przypadku władze lokalne powinny wykazać

się maksymalnym zaangażowaniem we współpracę z różnymi grupami, środowiskami oraz podmiotami, tworzącymi tzw. otoczenie biznesu, do których należą: fundusze poręczeniowo- kredytowe, fundusze pożyczkowe, ośrodki szkoleniowo- doradcze, inkubatory przedsiębiorczości, parki technologiczne, klastry i wszelkiego rodzaju platformy technologiczne. Niejednokrotnie, podmioty te są prowadzone przez organizacje pozarządowe, stowarzyszenia (fundacje), które są wyspecjalizowane w tym kierunku.

Na rozwój przedsiębiorczości mają wpływ również opłaty lokalne, podatki, preferencje dla podmiotów gospodarczych, ceny usług komunalnych, zwolnienia i zastosowanie ulg podatkowych, rozkładanie płatności na raty, umorzenia. Źródłem dodatkowego finansowania samorządu lokalnego i jego rozwoju mogą być obligacje komunalne.

Każdy samorząd może kształtować własną politykę, jeśli wyposaży ją w źródła dochodu. Europejska Karta Samorządu Terytorialnego zakłada, że przynajmniej część z nich powinny być i stanowić dochody własne. Największą rolę w całym systemie podatkowym odgrywają podatki i lokalne opłaty. Szczególnie podatki dochodowe, płacone przez przedsiębiorstwa oraz majątkowe. Dochodami samorządów są również opłaty administracyjne za wszelkiego rodzaju czynności publiczno-prawne. Ranga podatków jest niezwykle istotna, dla przedsiębiorstw i podmiotów, ze względu na ich wysokość, ponieważ zbyt wysokie ustalenie podatków może zahamować i zniechęcić przedsiębiorców, jak również potencjalnych inwestorów. Wiele gmin stosuje system preferencyjny, tzn. zwalnianie z niektórych podatków przez czas określony. Takie obniżanie podatków i obniżanie preferencji ma na celu pobudzenie gospodarki i udzielenie pomocy nowopowstającym podmiotom. Bardzo duże znaczenie dla nowych przedsiębiorców mają klarowne i stabilne systemy fiskalne. Służy to temu, iż przedsiębiorcy mogą w perspektywie zaplanować swoją działalność, zakładając określony poziom zysków [Saar 2011, 39-40].

Należy wspomnieć, że większość rozwiązań powstałych po II wojnie, do początku lat 80. XX wieku, zakładała pomoc władz centralnych dla regionów słabiej się rozwijających. Była to tzw. koncepcja interwencjonizmu. W końcówce XX wieku myślenie to zaczęło ewaluować i zmieniać się w kierunku rozwoju regionalnego, zwiększenie aktywności władz samorządowych

w spieraniu lokalnych czynników instytucjonalnych, społecznych, politycznych, zmierzających do wzrostu konkurencyjności.

Władze samorządowe w swoim założeniu powinny pobudzać gospodarkę, poprzez wzmacnianie przedsiębiorstw lokalnych, wspierając współpracę sektora nauki z gospodarką. Finansowanie wszelkiego rodzaju działalności badawczo rozwojowej oraz wspieranie i dążenie do rozwoju małych i średnich firm w obszarze regionalnych specjalizacji, a tym samym, wpływać na zmniejszenie kosztów produkcji. Do podstawowych zadań administracji należy, inwestowanie w infrastrukturę- zwłaszcza komunikacyjną.

Jednym z istotnych elementów lokalnej przedsiębiorczości jest współpraca pomiędzy samorządami. Sztandarowym przykładem są regiony posiadające większe zasoby siły roboczej, które mogą specjalizować się w produkcji pracochłonnej. Natomiast regiony bogatsze w kapitał, mogą w ramach współpracy korzystać z tej taniej siły roboczej na zasadzie wymiany i współpracy, zabezpieczając braki na swoim rynku kapitałem ludzkim [Makiela 2013, 97-99].

Współpraca pomiędzy gminą, a działającymi na jej obszarze podmiotami gospodarczymi, należy do zjawisk pozytywnych, przynoszących wymierne korzyści wszystkim zaangażowanym. Pojawia się jednak pewna wątpliwość, że składane przez władze lokalne deklaracje o chęci pomocy nowo tworzącym się podmiotom, nie zawsze mają swoje odzwierciedlenie w praktyce. Można zauważyć, iż intensywność tej współpracy nie zawsze nabiera właściwego tempa.

Z całą pewnością istotne znaczenie dla rozwoju przedsiębiorczości, przy udziale i pomocy samorządu, na terenie danej jednostki, ma bez wątpienia władza lokalna. W polskim systemie samorządności dzieje się tak, iż niejednokrotnie to co zapoczątkowali poprzednicy, bardzo często jest weryfikowane i poddawane kontrolom, audytom przez ich następców. Odbywa się to najczęściej po wyborach z kilku powodów: politycznego rozliczania, wykazywania niekompetencji i błędów przy podejmowaniu określonych decyzji, dotyczących poprzedniej władzy.

Jest to z mora polskiej samorządności, która stała się hamulcem rozwoju lokalnego i całej przedsiębiorczości. Na szczęście nie jest to reguła, ale występuje dość często. Uwzględniając przy tym każde wybory samorządowe

i parlamentarne, to zauważyć należy, że co cztery (dwa) lata, w zależności od terminarza wyborczego, odbywa się swoistego rodzaju giełda pomysłów, rozgrywek i podejrzeń.

Uwzględniając między innymi takie zachowania, nasuwa się szereg rozwiązań. Do jednych z nich z całą pewnością należy szybkie, kompleksowe, oparte na dużej wiedzy i sprawności organizacyjnej władz rady i wykwalifikowanej kadry, podejmowanie działań na rzecz nowych inwestycji, programów i koncepcji. Tylko ich sprawna realizacja w danej kadencji, uwzględniając oczywiście, jej kontynuację w następnej, przy wykorzystaniu wszystkich walorów, uwarunkowań i szeroko rozumianej logistyki daje gwarancję na zakończenie rozpoczętych działań.

Można tutaj pokusić się o stwierdzenie, jakże wymowne i oddające charakter samorządowej rzeczywistości „jakie społeczeństwo (bo to ono wybiera) taki wójt, burmistrz prezydent i odwrotnie, jaki prezydent, burmistrz, wójt, takie społeczeństwo”, a to przekłada się z kolei na poziom zaangażowania, zainwestowania, na stopień realizacji zadań, rozwoju gmin, powiatów, miast. Dzisiaj świadomość społeczna, jest niewspółmiernie daleko posunięta, niż ta sprzed reformy samorządowej, a i oczekiwania obywateli znacząco wzrosły. Szybka komunikacja, dostęp do wiedzy, nowych technologii, rozwiązań i pomysłów, a także do absorpcji środków unijnych sprawiają, iż tylko ci, którzy umieją odnaleźć się w nowej rzeczywistości, są w stanie sprostać oczekiwaniom obywateli i zapewnić lepszy byt i dostęp do szeroko rozumianego dobra.

Rozwój społeczno-gospodarczy występuje nierównomiernie, czego skutkiem jest zróżnicowanie poziomu rozwoju regionów. Na terenie krajów występują regiony szybko się rozwijające, ale są też i takie, które zdecydowanie odstają, słabo wykorzystują lokalne czynniki wzrostu. U podstaw tych różnic leży niski poziom zaangażowania oraz wykorzystania czynników produkcji, a także wadliwy system zarządzania regionem. Nowoczesnymi impulsami rozwojowymi są wszelkiego rodzaju innowacje, które tworzą szanse rozwojowe. Niewykorzystanie tych innowacji tkwi przede wszystkim w kapitale ludzkim oraz gospodarczym [Makieła 2013, 111].

Przedsiębiorczość jest bez wątpienia atrybutem innowacyjności. Postępowanie przedsiębiorcze regionalnych podmiotów, przyczynia się do zmiany

myślenia władz samorządowych, mieszkańców, przedsiębiorców o możliwości wdrażania innowacji. Jest to warunek uzyskania przewagi konkurencyjnej, a także zdobycia trwałej pozycji lidera na rynku. Procesy konkurencyjności powiązane są także z układami terytorialnymi, które stały się zaangażowane w konkurencyjność regionalną i globalną. Głównymi czynnikami świadczącymi o przewadze konkurencyjności są obecnie przedsiębiorczość i innowacyjność. Aby jednostki terytorialne mogły konkurować, nieuniknione jest działanie przedsiębiorcze, permanentny postęp techniczny, organizacyjny i technologiczny. Przed każdą jednostką samorządu terytorialnego stoi więc zadanie opracowania, wyboru i wdrażania określonej strategii rozwoju i skoncentrowanego wysiłku innowacyjnego [Makieła 2013, 55-56].

PODSUMOWANIE

W świetle przeprowadzonych rozważań, z całą pewnością należy przypisać samorządom oraz całej administracji publicznej niezwykle rolę w przedmiocie stymulowania i kreowania inicjatyw gospodarczych, a także oczekiwań jakie pokłada w nich lokalna społeczność.

LITERATURA

- Dziekański P., *Wykorzystanie wskaźnika syntetycznego do oceny poziomu rozwoju samorządu na przykładzie gmin wiejskich województwa świętokrzyskiego* [w:] Owsiak S. (red.), *Determinanty rozwoju polski; Finanse publiczne*, PTE, Warszawa 2015.
- Dziekański P., 2015 (a), *Finance region for sustainable development. Synthetic description of financial conditio*, 33 – 40, *VADYBA*, 2 (27)2015 *Journal of Management*.
- Dziekański P., *Koncepcja wskaźnika syntetycznego dla oceny sytuacji finansowej powiatów*, s. 98-108 [w:] *Rachunkowość na rzecz zrównoważonego rozwoju; Gospodarka – etyka – środowisko*, D. Dziawgo, G. Borys (red.), *Prace Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu*, nr 329/2014, Wyd. Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu.
- Europejska Karta Samorządu Terytorialnego*, art. 3.
- Saar M.A., *Jak samorzady lokalne mogą wspierać rozwój przedsiębiorczości?*, Wyd. Ce.De.Wu.pl, Warszawa 2011, s. 9, 25-28, 39-40.
- Gail N., *Finanse i gospodarka lokalna na świecie*, Państwowe Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 1993, s. 187.

Owsiak S., *Finanse publiczne, teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000, s. 20- 26.

Ziółkowska W., *Finanse publiczne, teoria i zastosowanie*, Wyższa Szkoła Bankowa, Poznań 2000, s. 210.

Makiela Z., *Przedsiębiorczość i innowacyjność terytorialna. Region w warunkach konkurencji*, Wyd. C.H.Beck, Warszawa 2013, s. 9-11, 25, 55-56, 97-99, 111.